

F O A I E

пептрь

МШТЕ, ШШМЪ ШШ ЛШТЕРАТЪРЪ.

№. 41.

Luni 12. Octomrie,

1842.

ВІАЦА ПРНЦЪЛЪІ ДІМІТРНЕ КАНТЕМІР.

(Din хронографіе Молдовеі.)

Історіа ні дмѣдошазъ кѣдѣва До-
мніторі стрѣлчѣді прін фанте де ресвоае
сеаѣ прін о администраціе дндѣлеаптъ,
каріі дн кѣрсѣл остепітоарелор днделет-
нічірі, аѣ пѣстрат драгостеа кѣтръ дм-
вѣдѣтѣрї, шї адесеорї, Мѣселе челе пач-
ніче с'аѣ вѣзѣт петрежнд дн тавере шї
дн міжлокѣл днвѣлзірілор політїче. Кѣл-
тївіреа че хѣрѣзек Домніторїі шїнделор
шї артелор днрізѣразъ асѣпра ферїчіреї
попорѣлѣ лор, кѣчї ії кѣлег дн еле, дн
фолостѣл окѣртѣреї, тоате черкѣріле каре
векѣріле аѣ адѣнат шї аѣ апробат.

Цара Молдовеї, каре прін а еї позї-
ціе, ера свѣзѣ а черка тоате вѣтеле зѣвї
гѣвернѣ нестаторнїк, днвѣлзїтѣ прін не-
пѣтѣрате тѣлвѣрѣрі політїче, аѣ вѣзѣт дн
кѣнд дн кѣнд рѣсѣрїнд дн сїпѣл еї кѣдѣ-
ва Домніторї, карїі прін а лор ценіе, а-
прїндеа фокѣл чел сѣпндїт ал дмвѣдѣтѣ-
рілор, че ера агроане де а се стїнде, шї
а кѣрѣлї лѣкоаре се пѣреа кѣ аре а кѣ-
лѣзї патріа кѣтръ о врілантѣ вїторїме.

Дн ачест кїп ла апѣл 1561, Домнѣл
Іаков, сопранѣмїт: Деспота, шї ла 1640

Васїліе Лѣпѣ, прін ашезареа скоалелор
шї днтрѣніреа дн царѣ а зѣвї пѣтѣр де
дмвѣдѣді стрейнї, аѣ фост дескїе Молдо-
венїлор карїера чївілізациеї, каре не атѣнче
с'аѣ фост днсемнат прін днформареа де
кѣдѣва барваді прекѣт: Мітрополїтѣл До-
софѣтї, логофѣтѣл Евстратї шї логофѣтѣл
Костїн Мірон, Історїографѣл Молдовеї.
Дар прїндѣл Дїмїтрїе Кантемір, есте фѣ-
рѣ дндоїалѣ барватѣл чел маї вреднїк де
днсемнат рѣсѣрїт дн ачестѣ епохѣ.

Днсѣфледїт че о неконтенїтѣ сїргѣ-
їндѣ спре а се дндеплїні дн челе зѣне,
а се лѣтїна пре асеменїї сеї, ачеста ера
скопѣл вїедеї сале, дн непорочїре преа
тѣлвѣратѣ, а кѣрїа днсѣ свенїре шї ка-
тастрофе днформеазѣ о епїзодѣ їнтере-
сантѣ дн Історїа патріеї поастре.

Дн епоха днкѣлкѣрілор челор десе,
ла каре аѣ фост цара свѣзѣ, тѣлте фа-
мїлії Молдовене, ера тѣпате де Тѣтарї
дн ровїе, шї ла днченѣтѣл ачестѣї век
с'аѣ вѣзѣт днкѣ дн Іашї Мѣрзачї вїзі-
тѣнд пре рѣденїле лор крещїне. Дн а-
чест кїп стрѣтїоннї Кантемірілор, рѣпндї
дн ачестѣ царѣ, дѣпѣ тречереа тїмпѣлѣї
с'аѣ префѣкѣт їар дн Молдовенї, пѣстрѣнд
днсѣ а лор пѣме де Хан-Емір (Кантемір).
Днкѣ дн епоха лѣї Стефан чел маре

Кантемірію окъпа дналте постъри прекъм се ведереазъ дин хрисоавеле веки, прин каре аъ къпътат даніе оарекаре мошій дн ципътел Фалчівлі, дн локъл ачелора че лі с'аъ фост востърат де Тътарі дн Бесарабіа.

Dimitrie Кантемір с'аъ пъскът дн Молдова ла 26. Окт. 1673, дн епоха дн каре поарта авеа асъпра Молдовеі о директъ дпріѣрїе, къщїгатъ прин а еї вїрѣінде асъпра крещїнілор. Къ тоате ачесте, аледерїе Домнілор се фъчеа тот днкъ де къртъ воерїі пъмъштенї, шї фамиліа Кантемірілор, чеа де не зртъ, с'аъ днпъртъшїт де ачест дрітѣ стънс пън' ла епоха стрълъчїтеї конвенції де Акерман, кънд с'аъ днтърнат еаръ Молдовеі.

Пърїнтеле лїї Dimitrie, принцъл Константїн Кантемір, кареле съв фаїмосъл Іоан Собїескі, рїга Полонїеї, аъ фост днвѣдат маестріа армелор, ера не атънче сардар шї комendant де трїі ценътърї а ле дереї де цїос, ел с'аъ днвѣдат не тропъл домнесп ла 1684, шї кънд поарта Отоманъ іаъ черът пре звл дин фїї сеї дрепт депозїт, ел трїмісе ла Константїнополї не фїзл сеѣ принцъл Антохіе къ о свїтъ де шесъ тїперї воерї, іар дъпъ трїї анї тъпъръл Dimitrie аъ мерс де аъ скїмват не фрателе сеѣ чел маї маре.

Не атънчѣ domnea дн Цара ромънеаскъ принцъл Бранкованъл ачел маї къмплїт дъшман де моарте а фамиліеї Кантеміреї. Пърънс де о сїмдїре де жалъзіе (zavistie) не каре спореа ковършїреа мерїтелор тїпърълїї Dimitrie, Бранкованъл аъ хотърът а сърпа ла поартъ кредитъл фаїмеї принцълї Молдовеї; дрептачеа аъ днченът а днсѣла марелїї vezir препъсърї, къмкъ Dimitrie нъ ар фї фїзл аде-

върат а принцълї Молдовеї, къ тїпъръл трїмес дрепт депозїт ера зп стрейн, нъмаї спре а дншела не поартъ ка съ скапе принцъл Антохіе.

Мареле vezir, че ера deodatъ плекат а се ademeni де днпътърїе Бранкованълї, аъ адъс днаїнтеа са не Dimitrie спре а се лъмърї деспре ачесте днпреїѣтърї. Дар дндатъ че възъ асемепареа чеа маре днтре ачест тъпър шї бъртъпъл Кантемір, аъ дндълес къ Бранкованъл аъ врїт ачеа маї дефїматъ клеветїре шї къ тоате ачесте пърї нъ авеа алт скопѣ, декът а дндестъла о зръ персоналъ. Днкът днлок де а вътъма не принцъл Молдовеї, Бранкованъл аъ спорїт кредитъл лїї ла поартъ, шї мареле vezir де атънче с'аъ кърїнс де чел маї адевърат прїетешѣр пентрѣ тъпъръл Dimitrie, кареле фъкъсе о маре дпрїѣрїе асъпра ачестїї днтѣѣ дрегътор а Імперїеї; маї дн зртъ Dimitrie і дъдъ мїї пръве де днсѣшїтї бриланте а мїндеї шї а інімеї сале, deosevınde се прин о пъртаре атът де дндълеаптъ шї къмпътатъ, днкът аъ стрълъчїт фаїма нъмелї де дндълепчїзне шї де дрептате каре аъ фост къщїгатъ пърїнтеле сеѣ.

Dimitrie зртасе днтъеле сале днвѣцътърї дн Молдова ла інстїтутърїе, деспре каре ам ворыт маї сѣс. Дн кърсъл петречереї сале ла Константїнополї с'аъ днделетнїчїт къ лімба шї тъсїка търчеаскъ. Ел фъкъ о адъккъ черчетаре шї днвѣцътъръ асъпра манъскрїселор персіане шї арабіче, шї прин а лор алътъраре къ ачеле европїене аъ компъс історїеа са де Імперїа Отоманъ, каре кърїнде зп пост днсетпътор днтре кърдїле класїче. Ел аъ днтродъс маї днтѣѣ потеле дн

тѣсика тѣрчѣаскѣ, ші аѣ компѣс тѣлте
кѣспіче каре пѣлѣ асѣзі се сѣпѣ дн Тѣр-
чіа кѣ о таре тѣлѣтїре.

Дѣпѣ ачесте прїндѣл Аптохіе аѣ ве-
пїт ла Константінополї де аѣ кѣпрїне ло-
кѣл фрательї сеѣ, кареле с'аѣ днтѣрнат
дн Молдова ла 1691. Ресвоїл днтре По-
лонїа шї поарта се апрїнесѣ ла 1692,
кѣнд файмосѣл сераскїер Далтаван аѣ шї
аседїат четатеа Сорока. Дорїнда чеа дн-
фокатѣ а тїпѣрѣлї Дїмітрїе л'ндемпѣ а
днсоді не пѣрпїтеле сеѣ дн ачѣастѣ експе-
дїціе мїлїтарѣ, кареле кѣ оастѣа молдо-
ванѣ ера кемат а се вате кѣ Полонїї.
Аседїа ачестеї четѣдїзі, де Романї днкѣ
зїдїтѣ, аѣ дїнѣт дела 27. Септ. пѣп' ла 9.
Окт., кѣнд тїмпѣл чел непрїїпчос де тоа-
мпѣ аѣ невоїт не Тѣрчі а се траде песте
дѣпѣре.

Дн кѣрсѣл ачестор днтї дїрецірї
мїлїтаре, тїпѣрѣл Дїмітрїе дѣдѣ прѣве де
prezenція шї аѣрїтеа мїндеї, прѣкѣт шї
де кѣражѣл сеѣ. Не атѣнче аѣ пердѣт не
пѣрпїтеле сеѣ кареле тѣрїсе дн 12. Мар-
тіе 1695.

Днпїнтеа торѣеї сале Константїн Во-
дѣ, дѣпре датїна чеа веке а Домнілор де
маї пїпте, аѣ адѣнат дн дїзрѣл сеѣ пре
фїї шї пре воерїї цѣреї, дѣпѣ сѣѣтѣрї
днделепте шї патриотїче лї зїсе кѣ, сїм-
дїнд апронїереа мїнѣтѣлї де не зрѣт ал
вїедеї сале, дорїнда лї чеа маї днвѣпѣ-
еатѣ есте, ка сѣ се алеагѣ зп зрѣтѣтор а
Домнїеї. Алеѣереа пѣ пѣтеа фї дндої-
тоаре, Дїмітрїе с'аѣ алес кѣ ковѣршїреа
вотѣрїлор, шї вѣтрѣпѣл Кантемір с'аѣ
лїнїціт асѣпра вїторїмеї патрїеї каре о
дореа ферїчітѣ сѣв гѣверпѣл чел днделепт
а фїлѣлї сеѣ, пѣдѣждїнд кѣ ачѣастѣ але-

цере се ва днтѣрї шї де Д. поартѣ. Дар
лѣкрѣл аѣ зрѣнат дн алѣелїѣ, кѣ повара
аврѣлї аѣ кѣспенїт мерїтеле шї слѣжбеле
каре аѣ фост фѣкѣт Константїн Водѣ дн
кѣрсѣл знеї карїере днделѣнгате, дечї ла
1695 Константїн Дѣка с'аѣ пѣмїт Домн
Молдовеї.

Атѣнче Дїмітрїе ш'аѣ пѣрѣсїт патрїа
фѣрѣ пѣдежде де а пѣтеа лѣкра пентрѣ
а еї ферїчіре шї аѣ мерс ла Константіно-
полї спре а се ашеза аколо кѣ фрателье
сеѣ Аптохіе. Ресвоїл дн апѣл 1697 дн
стѣлсе дн вїада чеа лїнїцітѣ. Дѣпре дн-
вїтареа тарелї vezir, Дїмітрїе аѣ мерс кѣ
armia тѣрчѣаскѣ шї аѣ фост фадѣ ла вѣтѣ-
ліа чеа файмоасѣ де Цента, че Австрїенїї
сѣв команда прїндѣлї Евгенїе де Савоїа,
аѣ фат сѣлтапѣлї Мѣстафа II., ла 11. Септ.
ачелї ап. Днсѣ ел пѣ с'аѣ днпѣртѣшїт
де ачѣастѣ вѣтѣліе, че дѣпѣ днвїнѣереа чеа
кѣспїлїтѣ а арміеї тѣрчѣеї с'аѣ днтѣрнат
ла Константінополї.

Прїндѣл Цѣреї ромѣнїї, крїдїнчос
сістемеї сале де дѣшманїе, прїгонеа не а-
тѣндої фрацїї Кантеміреї кѣ тоатѣ енер-
гїа карактерѣлї сеѣ челї зрїчос, шї спре
а і се немерї планѣл, аѣ днтрѣвїндат тоа-
те мїзлоачеле шї тоатѣ днрїзрїреа пѣтереї
сале.

Маї алес Дїмітрїе прїп дналта стїмѣ
пѣлїкѣ де каре се днпѣртѣшеа дн Кон-
стантінополї, внде дн де обшїе ера ївїт,
днвїта асѣпрѣшї зрїѣеа не днпѣкѣтоаре, ка-
рактѣрѣл сеѣ статорпїк шї дрент і кѣдїга-
сѣ драгостѣа тѣтѣрора, шї деплїна кѣпо-
щїндѣ а лїмѣлор орїентале, манїереле по-
вїме шї влѣнде л фѣкѣсѣ а фї дорїт дн
тоате соціетѣдїме капїталїеї.

Бранкованѣл пѣ аѣ крѣдат пїчі осте-

*)

пеле, нічі ванї спре а депърта не ривалъл сеѣ дела кърте, ши дп зртъ аѣ кѣпѣтат ферманъл дїсцеререї сале. Кѣ тоате ачесте тріамвъл *) сеѣ нѣ аѣ фост дпделѣпат, кѣчї Dīmītrīe дпщїицїндѣсе de асемеѣе вѣелтїрї, аѣ прїїміт оспїгалїтатеа че іаѣ пропѣс файтосѣл пашъ Далтаван, кареле л цїнѣ патрѣзечї зіле дптр'ѣн адѣност некѣноскѣт, дп тречере de тїмпї і с'аѣ немерїт а траѣе дпдърѣпт порѣпка чеа педреаптъ, датъ дп зрта пѣреї Бракованѣлї.

Дѣпъ ачесте прїндѣл Dīmītrīe с'аѣ дп-тѣрнат ла кърте кѣ стрѣлѣчїре мѣлт маї mare декѣт алте дѣдї, ши не тоатъ зіоа vedeа спорїнд о дпкредере каре о дп-вреднїчїсе.

Петрѣ а дпцелеѣе кѣвѣптѣл зреї Бракованѣлї, дестѣл есте а щї, кѣ Dīmītrīe кѣзта кѣ mare дорїндѣ domnїа Цѣреї ромѣнещї. Дп маї мѣлте рѣндѣрї ленѣ-дасъ пропѣпереа Domnїеї Молдовеї, каре, дѣпре а са черїре, с'аѣ фост дат фрателѣї сеѣ Antoxie.

Ачест поѣ Domn, пѣрчесесъ ла 1696 ка съ еїе гѣверпѣл Цѣреї. Dīmītrīe аѣ мерс дппревѣп кѣ фрателе сеѣ, ши атѣнче фѣкѣ кѣнощїндѣ кѣ прїндеса Касандра, фїїка лѣї Шарван Кантакѣзїн, кареле domnїсе дп Цара ромѣнеаскѣ. Дпсѣщїрїле челе дп-кѣптѣтоаре ши rare прїн каре се деосебеа ачeastъ прїндесѣ, нѣ тѣрзіѣ аѣ сѣвѣцївгат ініма лѣї Dīmītrīe, кареле с'аѣ ши дпсѣрат кѣ еа, дптрѣ деплїнъ дпкредере de ферїчі-реа, каре іа ащепта дїптр'о зпїре дптемеетъ не драгосте ши не нїще мерїте атѣт de rare. Дар ачeastъ дпсоцїре аѣ маї спорїт дпкѣ зра Бракованѣлї, кареле аѣ фѣкѣт

атѣта опїнтеле ши жерве de ванї, дпкѣт Antoxie с'аѣ скос din Domnїe ши Dīmītrīe аѣ акомпанїат іар не фрателе сеѣ ши се статорнїчі ла Константїнополї. Аїче дп-чене вїаѣа прїватъ ши пачнїкѣ, de се поате пѣмі аша о петречере дп мїжлокѣл дпгрї-жїрїмор че абеа деспре патрїеа за. De атѣнче, пѣпъ ла 1710 Кантемїр аѣ зртат а маї прелѣкра Історїа Імперїеї Otomane ши с'аѣ хѣрѣзїт стѣдїмор ши дпгрїжїрелор че-рѣте de а са пѣтероасъ фамїліе; кѣчї ел абеа патрѣ фїї ши патрѣ фїїче. Каса лѣї ера randевѣ (дптѣлнїреа) de Тѣрчї ши de Кре-щїнї, карїї се деосебеа прїн а лор лѣміні, ши ел ера тот одатъ ши разетѣл ачелора карїї реклата ацїсторѣл сеѣ.

Дп кѣрсѣл ачестеї de не зртъ петре-черї дп Константїнополї, че аѣ цїнѣт патрѣ анї, Кантемїр авѣ прїлеж а тѣртѣрїсі а са рекѣнощїндѣ кѣтрѣ Далтаван, кареле дп кѣрсѣл петречереї сале дп Молдова аѣ фост контрактат кѣ фамїліа лѣї Кантемїр о аде-вѣратъ прїетенїе. Бѣрѣзїѣа ши мерїтѣл ачестѣї сераскїер, тѣрсесе асѣпра лѣї жалѣзіа марелѣї везїр, кѣчї ачеста кѣпѣтасъ дела сѣлтапѣл зп ферман de дїсцерареа лѣї Далтаван. Дар Кантемїр, гѣсїнд кїп de а четї ачест акт, л'аѣ дпнѣртѣшіт прїете-нѣлї сеѣ, кареле лї мѣлцѣмі фѣрѣ дпсѣ а кѣзта de а се ферї de декретѣл зрїеї, зі-кѣнд: „Кѣ пропїа повѣцѣеѣе тоате спре челе вѣне, ши дптр'адевѣр ачeastъ дп-кѣпѣзраре дппїедекѣндѣл а се аѣла ла дпкрѣнтата дпвїнѣере de Цента, і дескїсе постѣл чел дпалт de mare везїр.

Кантемїр аѣ зїдїт ла 1709 дѣпре ал сеѣ план, зп фрѣмос палат не цертѣрїле Восфорѣлї ши л дпподовї кѣ о кѣлеѣере прецїоасъ de марторе антїче. Ачест палат

*) Triumphus.

къ тоате а лѣи аверѣ, секвестрѣндѣсе маї дн зрѣтъ, днкънѣ а фї пропрїетатеа сѣлтаней Валїде. Дн ачест лѣкаш днкънтѣтор, днфрѣмѣседат днкъ de а са фамїліе, петречеа прїндѣл Dїmїtrїe о вїадѣ дѣлче дн мїезѣл днделетнїчїрїлор лїтераре, кѣнд de оdatѣ фѣптѣрїле лѣї Петрѣ чел маре л'аѣ рїпїт дїн ачестѣ вїадѣ пачнїкъ.

Нїколаї Маврокордат domnea не атѣпче дн Молдова, поарта фавореа не аскѣне планѣрїле країзлѣї Свезїей Карол XII., кареле дѣпѣ пердереа вѣтълїей de Полтава, с'аѣ пѣтънїт а петрече кѣцїва ані дн Молдова шї апѣме ла Варнїца апроане de Bender. Ресвоїл къ Росїа дескїзѣндѣсе ла 1710, поарта с'аѣ днгрїжїт а нѣмї зп алт Domnїтор дн Молдова, пентрѣ-къ Маврокордат, de шї днвѣдат шї къ маре днбредере ла Константїнополї, нѣ днтрѣнеа днсѣшїмеле не-апѣрате пентрѣ о епохѣ de оцїре, не-авѣнд нїчї черкареа, нїчї кѣражѣл лѣї Кантемір. Тоцї Тѣрчїї, карїї се днгрїжеа de апѣрареа імперїей Отомане, шї маї алес Ханѣл Тѣтарїлор, аѣ стрїгат къ нѣмаї Dїmїtrїe Кантемір ера дн старе de а фаче слѣжѣе марї дн асемене греа днпреїзраре, дар шї Кантемір превѣзѣ кѣт ар фї пѣтѣт фолосї не Молдова, шї кѣцета нѣмаї ла сїнгѣрѣл фолос а патрїей сале шї ла кѣцїгареа неатѣрнѣрей, дн-кѣт аѣ прїїмїт ачест греѣ пост каре л'аѣ фост рефѣзат дн тїмп de паче.

Стѣрѣреа порѣей дн ачестѣ днпреїзраре аѣ фост атѣт de маре, къ дн лок de а чере дарѣрїле, че дѣпре а лор денрїндере, Domnїї de поѣ нѣмїцїї авеа сѣ dee челор днтѣї дрегѣторї а кѣрѣей, кѣар дн-саш поарта аѣ трїмїс прїндѣлїї Кантемір 20 нѣнцї de ванї пентрѣ днтїмпнїареа келтѣелїлор кѣлѣторїей сале.

Cocїnd ла Іашї Dїmїtrїe BBd., а треїа зї аѣ нѣмїт пре воерїї сепатѣлї сѣѣ. Пѣс-аѣ не Нїколаї Костїн, маре логофѣт, дн-пѣ Костакї маре ворнїк дн Цара de цїос, Іоан Стѣрза, маре ворнїк дн Цара de сѣс, Антохїе Жора Хатман. Не зп грек Сїраїтї, маре Пост., не Іоан Нїкѣлче, маре спатар, Давїжа, маре ван, Ілїе Катарцїѣ, маре вїст., Сандѣ Стѣрза, маре столнїк, Константїн Костакї, маре комїс, їар маї de кредїндѣ пѣрта, їнтересѣрїле статѣлїї спатарѣл Іоан Нїкѣлче. Боерїмѣа ера ла днчепѣт днгрїжїтѣ de карактерѣл чел їте, чѣл днфѣдошасѣ маї пайнте кѣнд петречеа къ фрателе сѣѣ, дар нѣ тѣрзїѣ с'аѣ днкредїндѣт de вѣлѣдецїле сале шї de кѣтпѣтареа Domnїей, авѣнд пѣрѣреа їнїма прекѣт вшїле кѣрѣей сале дескїсе пентрѣ чїї че нѣзѣе ла ел. Ел аѣ скѣзѣт трївѣтѣл Цѣрей дїн ачееа че ера сѣѣ Нїколаї Водѣ, ал тазїлїлор л'аѣ днпѣцїнат не цїѣмѣтате шї аѣ фѣкѣт testament къ цїѣрѣмѣнтѣрї се нѣ dee воерїї зечїзїалѣ (desetїнѣ). Асемене рѣндѣеле шї dorїнда de дрептате шї de неїнтересаре, ї кѣцїгасе драгостеа тѣтѣрор. Кантемір нѣ тѣрзїѣ аѣ лѣат дела поартѣ поронкѣ а дѣра дн прїтѣвара вїїтоаре зп под не дѣвѣре пентрѣ тречереа оастей Отомане, а прегѣтї къ а лѣї келтѣїалѣ квартїре de їарнѣ пентрѣ Svedezї шї Kazachї, шї а адѣна дн magazаме провїант пентрѣ кампанїа вїїтоаре, ла каре шї ел авеа сѣ днпреїзпѣ лѣ-крезе къ зп корпос de оасте Молдованѣ.

Пре лѣнгѣ ачесте мареле vezїр н'аѣ зїтат аї чере сома каре ї нѣмѣра Domnїї ла алор днсказнаре.

Стѣпрат de нестаторнїчїа шї de арбїтрїа (самоволнїчїа) гѣбернѣлїї тѣрческ,

Кантемір аъ хотърѣт а се ресъзна асѣпра тарелѣи vezir. Цения ші порокъл армелор лѣи Петрѣ чел тарел, тот де о kredincъ къ Dimitrie, ші де а кърѣиа фѣптѣре ел мѣлт се шіра, л'аъ лndemnat а скоате патриѣ де съззеренитатеа порѣеи ші а о ашеза съзз протекѣиѣ Рѣсіеи.

Кеар не атѣпчае Петрѣ чел тарел тримесъ кѣтрѣ Кантемір ка агент не зп доктор грек аѣме Поликала, кареле авеа а са лнкредере ші prin кареле і провѣсе konditiime челе маі фолоситоаре пентрѣ Молдова. Кантемір, ка зп принѣѣ крещин ші маі алес интересат пентрѣ а са патрие, нѣ аъ лнтѣрѣиет а лнкее кѣ ачел монарх зп трактат кѣ зрѣнѣтоареле пѣнкѣтрѣи:

1) Молдова ва кѣпѣта а салел веки хотаре кѣ аѣиторѣл Рѣсіеи.

2) Домнѣл, воеримеа ші пѣпорѣл вор ѣвѣра kredincъ Царѣлѣи ші вор лнкее кѣ дѣнѣл аелеандіе лндатъ че ва трече оастеа Рѣсіанѣ лн пѣмѣнѣл Молдовеи.

3) Домнѣл Молдовеи ва зпн а са оасте кѣ трѣпеле Царѣлѣи спре а терѣе асѣнѣра Тѣрѣилор кѣ пѣтере лнтрѣнѣтѣ.

4) Домнѣл Молдовеи ші тоѣи зрѣта шіи сеи вор авеа лн Цара лор о пѣтере пентрѣрѣнѣтѣ, афлѣндѣсе съзз протекѣиѣ Рѣсіеи.

5) Ніѣи о алѣѣ фамиліе нѣ се ва пѣтеа лнѣлда не трѣнѣл Молдовеи лнапѣтеа етѣнѣцереи фамиліеи Кантемірешѣи.

Пре лѣнгъ ачесте понѣтрѣи с'аъ маі хотърѣт кѣтева тѣсѣрѣи административе: пентрѣ венѣтѣл Домнѣлѣи ера лнсетнѣат окупеле ші вѣтмиле Цѣреи, с'аъ лнтѣрѣит мазілор ші тѣнѣстѣрилор се еие зечѣнѣлѣа (desertina) деспре мошнлел лор, Молдова авеа се ѣие о оасте де 10,000 оаменѣ. Рѣ-

сненн нѣ се пѣтеа лнсѣра лн Царѣлѣи ніѣи кѣмпѣра мошнлел. Домнѣл нѣ пѣтеа се ніарѣѣ не воерѣи фѣрѣѣ сѣатѣл тѣтѣвор ші іскѣлнѣтра мѣтрополнѣтѣлѣи, асемеене с'аъ хотърѣт тнѣлѣл Домнѣлѣи а фѣи: „Преалѣнѣнат Домнѣлор а Молдовеи, аѣтворѣтор ші колега сеаѣ аелат а Рѣсіеи.

Ачест трактат, лнкеет лнтре мннстрѣи Рѣсненн ші Вістернѣкѣл Лѣка, с'аъ ратификат (лнтѣрѣит) де Царѣлѣи ла Лѣѣк лн Polonia лн ¹³/₂₄ Април аѣлѣи 1711. Нѣзндѣсе снѣлѣл имперѣеи, с'аъ експедѣит лѣи Кантемір prin зп тримес лнadinс.

Кантемір с'аъ лндаторѣит а лнпѣртѣшн Царѣлѣи тоате нѣиоѣеле тревѣитоаре, атѣт деспре пѣтѣрѣл оастеи че авеа сѣ адѣкѣ кѣ сине, кѣт ші деспре тѣсѣрилел неапѣрате а лел лѣа пентрѣ немерѣреа ачестѣи проект нѣреѣ.

Дѣзареа подѣлѣи не дѣнѣреа зрѣта, принѣнѣатѣрилел да летнѣл тревѣиторѣл, еар келѣтнѣлѣа лѣкрѣлѣи се фѣчеа де кѣтрѣ ноартѣ.

Кѣ тоате ачесте лѣкрѣл се фѣчеа лнadinс не лнчет, лнсѣ аша ка сѣ нѣ деие Тѣрѣилор вре зп препѣс деспре легѣтѣрилел лнтре Молдова ші Рѣсіа. Деспре алѣѣ парѣте Петрѣ чел тарел фѣчеа прегѣтѣрилел кѣвенѣте пентрѣ ачаестѣ експедѣиѣи ші пентрѣ а лнтимпнѣа тречереа Тѣрѣилор днѣкоаче де дѣнѣре. Дар ші асѣдѣатъ сѣатѣрилел Бранкованѣлѣи аѣ лнпелат не Царѣлѣи ші армнѣа са нѣ аѣ сосѣт лндестѣл де тнѣнѣрѣл спре а пѣтеа лнпедекѣа тречереа дѣштѣанѣлор не малѣл етѣнѣг а дѣнѣреи.

(Ва зрѣта.)

E C M E N A.

(Пъстореск.)

Дитр'о зі фoарте фрзтоасъ, не кжд соареле
сфiнцисе,

Корiлос лжг о фжтжнъ, не Естена дитжлнисе,
Фiнд сiнгърi фъръ марторi, де крзiмеаi се
плжпвеа.

Ва дпсъ каре лп тайнъ, не джнсъл тълт лл iзвеа,
Мълдзмiт се фiй лi зисе, d'a mea фрадетъ сiмцире;
Тот че 'мiвiне дела тiне, 'мi адъче шi мълдзмiре;
Кжд тъ кждцi, ал тъъ глас дълче, 'м плаче,
с'л репетез;

Кжд 'м даi флорi кжтѳодатъ, къ плъчере ле
пъстрез;

Не копачi де гъсеск iаръ, нзтеле мей скрiс де тiне,
De é a жжiнци тръсъръ, черчетез с' о кжпоск вiне;
Аi пзгеа се маi зiчi лжкъ, къ вiаца 'дi е де прiсос?
Амор се нз авем дпсъ, къчi е ле прiмеждiос. —

Би прiетешгъ статорнiк, iнiма'м дi фъгъдъеце,
Фър' а фi дпсъ аморъл не каре а та доренце,
Зиледе ле вом петрече, амжндоi а копворбi,
Търша та 'м ва фi драгъ, ка п' а теа о воiз iзвi,
Дакъ а роаделор тале пжргъ 'м веi дао тiе,
Шi еъ а флорилор теле, воiз пъстрао нзмаi дiе,
Шi прiетешгъгъл постръ, айъ фелъл аморос,
Ноi амор сь п' авем дпсъ, къчi ел е прiмеждiос.

Dъmuezей zисе пъсторъл, о! че крждъ ръсплътiре,
Ата iнiмъ 'нпiетрiтъ, нз 'м фаче деосевiре,
Къ прiетешгъгъл аста че хрънешi дъререа теа,
'дц ва плъчеа с' аззi лжкъ, не рiвалiмъ а кънта,
Градиосацi анлекаре, каре ллжпцат тъ цiне,
О с' о аi шi пейтръ джшшi, ах еъ о кжпоск преа вiне,
Амъдiтоареледi грацiй, жжтветъцi plain де фiорi,
Тревзiа сь нз ле шiе, рiвалiмi чеiлалдi пъсторi.
О! де мiй де орi маi вiне, . . . Нз! 'и ръспзисе
фрзтоасъ

Воiз лп окiцi а фi нзмаi, прекъм iар шi кре-
дiнчоасъ.

Амъдiтоареле мi грацiй, шi жжтветъ каре зiчi,
Цiе 'дц вор фi пъстрате, де шi сжлт ръсплътiрi мiчi,
Ноiз аскжлтiнiчi одатъ, кжптечеле че 'м вор сiзне,
Рiвалiцi, фъръ ръчеалъ фiе plaine d'ал мей нзме:

Еiтре джшшi totd'азна, окiз 'м ва фi серiос,
Амор се нз авем дпсъ, къчi ел прiмеждiос. —

Ei vine zисе пъсторъл, възiкъ вреi спре ръсплътiре,
De рiвалiй мей пзципъ, ам фаче деосевiре.

Кжпощi къ але лор iнiмi, нз цi с'аз лжкредiнцат
Ка а теа; шi де ачеаа пзцип о аi преферат;
Ор каре ар фi фъкжто. — Дар кжд воiз фi 'н
депъртаре,

Iнiма цi нз о сь сiмцъ d' амъ vedeа перъвдаре.
Веi vedeа къ мълдзмiре нз ал зилелор сфжршiт,
Сiнгъръ фъръ de mine, прiетелъл тъъ iзвiт. —

Нз тъ кжпощi лжкъ вiне, саз зiк, къ те префачi
поате,

Тi ръспзисе пъсторiца, де а нз м' кжпоще тоате,
Еъ нз ам ачеа пзтере, ка сь сiмц аша пзцип,
Тот че iнiмiмi децдеантъ, лжтрiстаре шi сьспiн.
Цiй, кжд азъ плекат d'aичеа, тъ лп тоатна чеа
трекжтъ

A iнiмiмi търъзраре, де тоцi а фост кжпоскжтъ;
Тжпъра целоса Doric лжтр'а dиnc лжi о 'нпзта,
Дитр'о де пъсторi мълдiме, венi а тъ къжта.
Кът пеказ атжнчi асъръi, а сiмцит сфолетъ'н шiне,
No аскънде; къ цi азъ спъсо пъсторiй еъ о цiй вiне.
Кжпоск кжт ал депърцирiй мiнзт, есте дърерос,
Амор сь нз авем дпсъ, къчi ел е прiмеждiос. —

Ч ар фi пзгът маi мългзiче, о амантъ пъсторiцъ,
Воръа де Амор лiнсеще, аста е а еi дорiнцъ.
Iар ел каре п' ацентасе, атжт кжт а аззiт,
Фъръ de Амор нз поате, пiчъ аша фi мълдзмiт.
Шi ка сь 'м довжндеаскъ, аст амор че ел доренце
Къ фiнеде деликатъ, а сь слъжкi сь гжндеце, —
Тревъе а тъ сьзисе цiе, шi dиnтр' астъ зi
Сьспiнжнд ел 'и ръспънде d' амора нз маi ворбi,
Фiнд къ ата одiхнъ, прiетешгъгъл доренце
De ачеаа шi лзi нзмаi iнiм' ам сь копсфiнцеще
Къ тжпъра Doric дпсъ нз подi а тгъгъдi
Дакъ еъ ам фi iзвiто, ар фi вржт а м' аззi,
De кжте орi мiаъ zисе окiй не Естена пъръсеще:
Vino Корiлос ла mine, аморъл тъъ de хрънеше
Чеi маi фрзтошi окi dиц лъте, лжзадар m' ар фi
кемат.

Те iзвеам атжнчi не тiне ка жп кредiнчос амант.
Ажжт аморъл ачеста че iнiма'дi депъртеазъ,

Грижелеі дѣлѣкѣрате, че не тине те 'нтрѣстеазъ,
 Ле воіѣ хрѣні пентрѣ дѣнса, ші дие ѣд воіѣ пѣстра
 Тот, ор че прѣтешвѣгл маі преціос ва аена, —
 Рѣспѣндем 'те рог л' ачестеа. Ла ачестѣ аззіре
 Еа арѣмас аторѣтѣ, пѣтъ фѣрѣ de сімѣіре,
 Ш' аш аскѣнде тѣрѣзрареа, дѣзадар с'а невоіт
 Сѣнт воалѣ дѣне канѣі, кѣчї і с'а дескоперіт.
 Пѣсторѣл а кѣпоскѣто дѣ ініма еї аскѣнѣс
 Шї де че градїі атѣнчеа, шї а лѣї нѣ фѣ пѣтрѣнѣс!
 Дѣсѣжршїт тѣчереа рѣнсе, дѣпѣ че спре ел с'а
 'нторс,

Сѣ фѣпїт ера маі віне d' аст атор прїмеждїос.
 Дар дакѣ прїетешвѣгл, сімплѣ ѣд наре греѣ дїе,
 Шї фѣрѣ атор нѣ поате, ініма та сѣ ѣл дїе,
 Шї де време, че лѣї пѣмаї, воещї а д'о консѣпїдї,
 Мѣ сѣнѣї, шї еѣ крѣзінеї, іар не Doric, н' о іѣвї.

Traduc de A. Iorgulescu.

Domnule Redactor!

Проектѣл де магіарїзаре, прїн карѣ сѣ
 чеаркѣ а сѣ да о ловїтѣрѣ де тоарте па-
 цїеї шї лімвѣї ромѣнѣщї шї дѣ Трансїл-
 ванїа, есте лѣкрѣ де бѣгат дѣ сѣмѣ, пѣнѣ-
 маї де Ромѣнї, дар шї де алте пацїї, маї
 вѣртос, пентрѣ-кѣ ачестга се фаче Ромѣ-
 нїлор дѣ ал пѣспрезечелѣ вѣк, адекѣ пе
 кѣнд'Европенї трїмїт пѣтере дѣарматѣ
 дѣ Сїрїа, ка сѣ скапе пе Сїрїенї де сіла шї
 тїранїа лѣї Мехмет Алї. — —

Оаре попѣлацїа ромѣнѣ де с'ар ма-
 гїарїза, Сѣсїмеа нѣ се теме, кѣ дѣпѣ вѣ
 кѣрс де време ва азїї кѣ пемѣлѣвїре то-
 пѣл порѣнчїтор: „Акѣм тѣсаї сѣ вѣ
 магіарїзаци шї вої!“ Кѣчї стрїкѣндѣ-
 се екілїврѣл, че пот зѣрї дѣ вїитор? Афар
 пѣмаї дакѣ Domnї Casїї, кѣ пѣдеждѣ дѣ

Дѣмнезеѣ, вор зїче ка шї Ромѣнї: „Днеле
 кїпзѣск оаменїї, шї алтеле порѣнчїеде Дѣ-
 мнезеѣ.“

Кѣ тоате ачестѣ дѣалта стѣпѣнїре,
 вѣзѣнд кѣ ачѣ претенцїе, есте вѣтѣмѣ-
 тоаре пентрѣ знїї дїн сѣпѣнїї сѣї, се веде
 кѣ прїн нѣа резолѣцїе нѣ с'аѣ депѣртат де
 зїса знїї дѣндѣлент, каре есте чѣ вѣрѣмѣтоаре:

„Стѣпѣнїре фѣрѣ стѣпѣнїдї нѣ поате
 фї, шї амѣндѣо ачестѣ алкѣтѣск вѣ тот.
 Полїтїка дар, тревѣе сѣ фїе пентрѣ фоло-
 сѣл тотѣлѣї, адекѣ шї а стѣпѣнїрїї шї а-
 челор стѣпѣнїдї, кѣчї де ва фолосї пѣмаї
 пе стѣпѣнїре шї ва вѣтѣма пе чеї стѣпѣ-
 нїдї, ватѣмѣ пе стѣпѣнїре.“

Аша дар Ромѣнїї дїн Трансїлванїа,
 карїї пѣтеа фї тѣхнїдї де непорочїрѣ чеї
 амерїндѣ, ла лімѣва маїчїї, каре есте ш' а
 релїцїеї лор, п'аѣ алт мїжлок, декѣт сѣ
 роаѣ пе Дѣмнезеѣ, ка сѣ лѣтїнѣвѣе пе
 дѣмпѣратѣл шї монархѣл Трансїлванїеї, аї
 апѣра де ачестѣ вѣтѣмаре, кѣчї пѣмаї
 дѣмпѣратѣл поате сѣ ле зїкѣ:

„Ачееа че нѣ воїдї сѣ вѣ факѣ воо алцїї,
 нѣ воїдї нїчї вої сѣ фачецї Ромѣнїлор кол-
 лѣкѣїторїлор вошрїї.“ —

Шї аша Domnule Redactor, ліпїцїндѣ-
 се вїфорѣл полїтїческ, іарѣш вом кѣпта:

„Чїне ́ Дѣмнезеѣ mare ка Дѣмнезеѣл
 пострѣ, кареле фаче мїнѣнї шї дѣ ал поа-
 спрезечелѣ вѣк. — Ал Дтале шчл.

Орашѣл Кѣпїцѣлѣнг, дѣ Цара ромѣ-
 неаскѣ. 1842.

Dimitrie Jianu,

Професор.